

[Time: 3 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat and clear diagrams wherever applicable.
 4. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 (A) Choose and rewrite the correct option for the following: (Any 10)

10

- i) ----- means finding future demand.
 - a. Demand analysis
 - b. Demand forecasting
 - c. Cost Analysis
 - d. Supply analysis
- ii) The cost of next best alternative is -----.
 - a. Opportunity cost principle
 - b. Marginalism
 - c. incremental cost principle
 - d. Core economic relationships
- iii) Amount received by selling one extra unit is -----.
 - a. Marginal revenue
 - b. Marginal cost
 - c. Incremental cost
 - d. Incremental revenue
- iv) Demand can increase due to -----.
 - a. Increase in price
 - b. Increase in expenditure
 - c. Increase in income
 - d. Increase in saving
- v) A fall in the price of commodity ----- .
 - a. Increases Nominal income of consumer
 - b. Increases real income of consumer
 - c. Decreases nominal income of consumer
 - d. Decreases real income of consumer
- vi) Which of the following is not an assumption of the law of demand?
 - a. No change in income of consumer
 - b. No change in population
 - c. No change in consumer's taste & preferences
 - d. No change in the price of inputs

- vii) Give the full form of MRTS.
- Marginal Rate of Technical Substitution
 - Maximum Rate of Technical Substitution
 - Minimum Rate of Technical Substitution
 - Micro Rate of Technical Substitution
- viii) When MP is maximum, which of the following is true?
- AP = MP
 - AP is declining
 - AP is maximum
 - AP is rising
- ix) Increasing marginal returns come to an end when -----
- Average product intersects marginal product
 - Total product begins to decline
 - Total product begins to rise at diminishing rate
 - Marginal product becomes negative
- x) Accounting Cost refers only to the firm's ----- expenditures.
- Explicit
 - Direct
 - Indirect
 - Internal
- xi) Economic costs equal to ----- cost.
- Implicit & Explicit
 - Direct & Indirect
 - Internal & External
 - Raw Material & Finished Goods
- xii) Ignoring external cost may lead to an ----- allocation of resources in Society.
- Inefficient and undesirable
 - efficient and undesirable
 - inefficient and desirable
 - efficient and desirable

(B) State whether the following statements are True or False (**Any 10**)

10

- Business economics is also known managerial economics.
- Total revenue is calculated by adding price and quantity.
- Demand curve slopes downward.
- Market demand curve is flatter than individual demand curve.
- Marker supply curve is upward sloping.
- Increase and decrease in demand are shown on the same demand curve.
- The law of demand was propounded by Alfred Marshall.
- When the percentage change in quantity demanded for a commodity is greater than the percentage change in it's price, it is known as relatively elastic

demand.

ix) $MR_n = TR_n + TR_{n-1}$

x) Survey method is also known as qualitative method of demand forecasting.

xi) Production function is the technical relationship between output and factors of production.

xii) Law of variable proportion is a short run production function theory.

- Q.2 Answer **any two** of the following: **15**
- Discuss the scope of business economics.
 - Discuss the relationship between TR, AR & MR.
 - Explain the market supply curve with the help of table and diagram.
- Q.3 Answer **any two** of the following: **15**
- Explain the Law of Demand.
 - What is the meaning of price elasticity of demand? What are the factors affecting price elasticity of demand?
 - What is the meaning of demand forecasting? Explain the significance of demand forecasting.
- Q.4 Answer **any two** of the following: **15**
- Explain the types of production function.
 - Discuss the law of returns to scale with the help of diagram.
 - Discuss internal economies and diseconomies of scale.
- Q.5 Answer **any two** of the following: **15**
- Explain the long run average cost curve.
 - Discuss the application and limitations of break even analysis.
 - Explain the various concepts of costs.
- Q.6 Write notes on the following: (**Any 4**) **20**
- Concept of Marginalism
 - Market Demand Curve
 - Cross Elasticity of Demand
 - Steps in demand forecasting
 - Isoquants
 - Cost function

[वेळ: ३ तास]

[गुण:१००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१ अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही १०)

i) मागणीच्या पूर्वानुमान संबंध अभ्यास म्हणजे ----- होय.

अ) मागणी विश्लेषण

ब) मागणी अंदाज

क) खर्च विश्लेषण

ड) पुरवठा विश्लेषण

ii) पुढील सर्वोत्तम पर्यायाचा खर्च किंवा किंमत म्हणजेच ----- होय.

अ) संधी खर्च तत्त्व

ब) सीमांतवाद

क) वाढीव खर्चाचे तत्त्व

ड) मुख्य आर्थिक संबंध

iii) प्रत्येक जास्तीच्या नगाच्या विक्रीमुळे प्राप्तीत पडलेली भर म्हणजे ----- होय.

अ) सीमांत प्राप्ती

क) वाढीव खर्च

ब) सीमांत खर्च

ड) वाढीव प्राप्ती

iv) ----- मुळे मागणी वाढू शकते.

अ) किमतीतील वाढी

क) उत्पन्नातील वाढी

ब) खर्चातील वाढी

ड) बचतीतील वाढी

v) वस्तूच्या किमतीतील घसरण ही -----

अ) ग्राहकांचे नाममात्र उत्पन्न वाढवते

ब) ग्राहकांचे वास्तविक उत्पन्न वाढवते

क) ग्राहकांचे नाममात्र उत्पन्न कमी करते

ड) ग्राहकांचे वास्तविक उत्पन्न कमी करते

vi) खालीलपैकी कोणते मागणीच्या नियमाचे गृहितक नाही?

अ) ग्राहकांच्या उत्पन्नात कोणताही बदल होत नाही

ब) लोकसंख्येत बदल होत नाही

क) ग्राहकांच्या आवडीनिवडी आणि प्राधान्यांमध्ये कोणताही बदल होत नाही

ड) आदानांच्या किमतीत कोणताही बदल होत नाही

vii) MRTS चे पूर्ण रूप द्या.

अ) तांत्रिक प्रतिस्थापनाचा सीमांत दर

ब) तांत्रिक प्रतिस्थापनाचा कमाल दर

क) तांत्रिक प्रतिस्थापनाचा किमान दर

ड) तांत्रिक प्रतिस्थापनाचा सूक्ष्म दर

viii) जेव्हा सीमांत उत्पादन हे जास्तीत जास्त असते, तेव्हा खालीलपैकी कोणते सत्य असेल?

- अ) सरासरी उत्पादन = सीमांत उत्पादन असेल
- ब) सरासरी उत्पादन कमी होईल
- क) सरासरी उत्पादन महत्तम असेल
- ड) सरासरी उत्पादन वाढेल

ix) वाढते सीमांत फल अस्ताला जाते जेव्हा -----

- अ) सरासरी उत्पादन सीमांत उत्पादनाला छेदते
- ब) एकूण उत्पादन घटू लागते
- क) एकूण उत्पादन घटत्या दराने वाढू लागते
- ड) सीमांत उत्पादन ऋणात्मक होते

x) लेखा खर्च फक्त उद्योगसंस्थेच्या ----- खर्चाचा संदर्भ देते.

- अ) स्पष्ट/व्यक्त
- ब) प्रत्यक्ष
- क) अप्रत्यक्ष
- ड) अंतर्गत

xi) आर्थिक खर्च हा ----- खर्चाच्या समान असतो.

- अ) अव्यक्त आणि व्यक्त
- ब) प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष
- क) अंतर्गत आणि बहिर्गत
- ड) कच्चा माल आणि पक्क्या वस्तू

xii) बाह्य खर्चाकडे दुर्लक्ष केल्यास समाजातील संसाधनांचे ----- वाटप होऊ शकते.

- अ) अकार्यक्षम आणि अवांछित
- ब) कार्यक्षम आणि अवांछित
- क) अकार्यक्षम आणि वांछित
- ड) कार्यक्षम आणि वांछित

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही १०)

- i) व्यवसायिक अर्थशास्त्र हे व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र म्हणून देखील ओळखले जाते.
- ii) एकूण महसूल हा किंमत आणि परिमाण जोडून मोजला जातो.
- iii) मागणी वक्र हा खाली उतरत येणारा असतो.
- iv) बाजार मागणी वक्र हा वैयक्तिक मागणी वक्र पेक्षा पसरट असतो.
- v) बाजार पुरवठा वक्र हा वरच्या दिशेने जाणारा असतो.
- vi) मागणीतील वाढ आणि घट ही समान मागणी वक्रावर दर्शविली जाते.
- vii) मागणीचा नियम हा अल्फ्रेड मार्शलने मांडला आहे.
- viii) जेव्हा एखाद्या वस्तूसाठी मागणी केलेल्या प्रमाणातील टक्केवारीचा बदल त्याच्या किंमतीतील टक्केवारीच्या बदलापेक्षा जास्त असतो, तेव्हा त्याला तुलनेने लवचिक मागणी म्हणून ओळखले जाते.
- ix) $MR_n = TR_n + TR_{n-1}$
- x) सर्वेक्षण पद्धतीला मागणी अंदाजाची गुणात्मक पद्धत म्हणूनही ओळखले जाते.
- xi) उत्पादन फलन म्हणजे उत्पादन आणि उत्पादनाचे घटक यांच्यातील तांत्रिक संबंध होय.
- xii) बदलत्या प्रमाणाचा नियम हा अल्पकालीन उत्पादन फलन सिद्धांत आहे.

- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राच्या व्याप्तीची चर्चा करा.
 ब) एकुण महसूल (TR), सरासरी महसूल (AR) आणि सीमांत महसूल (MR) यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.
 क) तक्ता आणि आकृतीच्या साहाय्याने बाजार पुरवठा वक्र स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ) मागणीचा नियम स्पष्ट करा.
 ब) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचा अर्थ काय आहे? मागणीच्या किमतीच्या लवचिकतेवर परिणाम करणारे घटक कोणते आहेत?
 क) मागणीच्या अंदाजाचा अर्थ काय आहे? मागणीच्या अंदाजाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ) उत्पादन फलनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) आकृतीच्या साहाय्याने परिमाण प्रत्यय नियमाची चर्चा करा.
 क) अंतर्गत मित्तव्ययता आणि अमित्तव्ययता यांची चर्चा करा.
- प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ) दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्र स्पष्ट करा.
 ब) ब्रेक इव्हन विश्लेषणाचा उपयोग आणि मर्यादा यावर चर्चा करा.
 क) खर्चाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.६ खालील बाबींवर टीपा लिहा. (कोणत्याही ४) २०
 अ) सीमांतवादाची संकल्पना
 ब) बाजार मागणी वक्र
 क) मागणीची तिरकस लवचिकता
 ड) मागणी अंदाजातील पाय-या
 इ) समउत्पादन वक्र
 ई) खर्च फलन
